γιὰ νὰ πεῖ τὴ γνώμη της ποιοί καθηγητάδες εἶναι γιὰ ξεπάστρεμα, μαζεύτηκε ἡ ἐπιτροπὴ καὶ «εἰσηγουμένου τοῦ κ. Γ. Μιστριώτου» ἔβγαλε τὸ φετρά της. Πώς, ἐπειδὴ δὲ διωρίστηκε ἀπὸ καιρὸ ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ προσέχη τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ ἰδιωτικὴ ἐργασία τῶν ἄλλων καθηγητάδων, γνώμη δὲν ἔχει καμιὰ γιὰ δαύτους. Μονάχα ὁ Κρασσᾶς σηκώθηκε νὰ πεῖ πὼς εὔκολο εἶναι νὰ ἐφαρμοστεῖ ὁ νόμος, καὶ βρεθήκανε δυὸ ἄλλοι νὰ συφωνήσουνε μαζί του. Οἱ ἄλλοι, τσιράκια τοῦ Μιστριώτη. Μά, εὐλογημένοι, ἀφοῦ σκοπός σας εἴτανε νὰ μολογήσετε πὼς δὲν ἔχετε καμιὰ γνώμη, γιατί διαλέξατε ἐπιτροπὲς καὶ κάνατε συβούλια; Ἢ μήπως γιὰ νὰ περάσει καιρὸς μὲ τὴ μιστριώτικη ἐλπίδα νὰ γίνει καμιὰ ἀναμπουμπούλα καὶ πέσει ἡ Κυβέρνηση, καὶ ξεχαστεῖ τὸ ξεπάστρεμά σας;

*

ΣΤΗΝ «Ἀθῆναι» τῆς 12 Ἰουνίου τυπώθηκε ἄρθρο τοῦ κ. Κ. Τοπάλη γιὰ τὸ «Πρότυπο Δημοτικὸ Σχολειό». Δὲν τὸ κρίνουμε. Σᾶς λέμε μονάχα τί ἔγραψε τὴν ἄλλη μέρα ἡ «Ἀκρόπολη»:

«Ὅταν ἕνας Τοπάλης, πρώην ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ἀνήκων ἀκόμη εὐτυχῶς εἰς τὴν ἐνεργὸν πολιτικήν, ἔχει τόσον καθάριες σκέψεις περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος, ὡσὰν αὐτὰς ποὺ ἐκθέτει εἰς τὰς χθεσινὰς «Ἀθήνας» μὴ ἀπελπίζεσθε. Θὰ ἔλθη καιρὸς ποῦ θὰ λυτρωθοῦμε ἀπὸ τὸν σχολαστικισμόν. Καὶ τότε θὰ ἀρχίση ἡ πραγματικὴ εἰρηνικὴ ἐπανάστασις. Μὴν ἀνυπομονεῖτε. Καὶ αἱ «Ἀθῆναι»; Τί λέγουν αἱ «Ἀθῆναι»; Οὔτε γρῦ σχολιαστικόν. Πρὸ τοῦ ἀπλέτου ρωτᾶς ποῦ χύνει τὸ γράμμα τοῦ κ. Τοπάλη, τὰ ἔχασαν καὶ τὰ αὐγὰ καὶ τὰ καλάθια».

Τὴν ἴδια μέρα ὅμως βγήκαν νὰ ποῦν τὸ λογάκι τους κ' οἱ «Ἀθῆναι». Τί εἶπανε, μᾶς τὸ λέει πάλε ἡ «Ἀκρόπολη»:

«Αἱ «Ἀθῆναι» εὑρίσκουν ἐπαινετὰς μόνον τὰς περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἰδέας τοῦ κ. Τοπάλη. Ψεκτὰς δὲ τὰς περὶ γλωσσικοῦ ζητήματος. Ἀλλὰ περὶ τοῦ δευτέρου δὲν εἶπε τίποτε ὁ ἄνθρωπος, εἰμὴ ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ σπιτιοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον οὔτε αἱ «Ἀθῆναι» ἔχουν ἀντίρρησιν, καθ' ἃ γράφουν. Μὰ τότε τί ἀντιρρήσεις ἔχουν; Ἡ λόγος νὰ γίνεται;»

*

ΣΤΗΝ Ἀθήνα μας θεατρίνοι καὶ δημοσιογραφία μόνο γιὰ τὴν ἀριστοκρατικὴ πελατεία φροντίζουνε. Γιὰ τὰ θέατρα ποὺ τρέχει ὁ κοσμάκης πάντα εἰρωνικὰ μιλοῦνε, ἂν τύχει καμιὰ φορὰ καὶ τὰ ζυμηθοῦνε. Καὶ κατάντησε πιὰ κοινοτοπία τὸ «Καλὸ γιὰ τὸν κοσμάκη, καλὸ γιὰ τὴν ἐπαρχία». Ἔτσι πῆγε καὶ στὴν Καλαμάτα ἕνας θίασος, κ' ἔδωκε τὸν «Κόμητα Μοντεχρῆστο», ποὺ πέρσι παιζότανε στὸ «Ἀθήναιο». Στὴν Ἀθήνα κανένας κριτικὸς δὲν καταδέχτηκε νὰ προσέξει πῶς δέχτηκε ὁ κόσμος τὸ ἔργο. Ἐκεῖ κάτου, ὁ «Φρουρὸς» ἔγραψε τὴν ἄλλη μέρα:

«Ἔργο βγαλμένο ἀπὸ τὴ ρουτίνα τῆς παλαιοντολογικῆς θεατρικῆς ἐποχῆς. Ἔργο, τὸ ὁποῖον μόνο σ' ἕνα κοινὸν ἀνίδεο τελείως ἀπὸ τέχνη, κ' ἐκπλησσόμενον ἀπὸ τὶς δραματικὲς σκηνές, ὅπως ἕνα παιδί, ὅταν βλέπη ἕναν ἀσκὸν φουσκωμένον, μποροῦσε νὰ δοθῆ. Τὸ κοινὸν ὅμως τῶν Καλαμῶν, ὅσο κι' ἂν μένη πίσω στὸ ζήτημα τῆς αἰσθητικῆς τῆς Τέχνης, δὲν εἶναι ὅμως καὶ τέτοιο, ὥστε νὰ χωνεύη τόσο δυσκολοχώνευτα ἔργα, χωρὶς νὰ τὸ πιάνη βαρυστομαχιά. Γιὰ τοῦτο τὸ κοινὸν ἐνῷ ἐνύσταζε μὲ τὸ ἔργο, ἔχειροκρότησε τὴν ἐκτέλεση.»

*

ΝΑ ὅμως κ' ἡ ἀντίθετη ὄψη, γιὰ νὰ δῆτε τί διαφορὰ ἔχει ἐπαρχιώτικη ἀπὸ ἐπαρχιώτικη ἀντίληψη. Συστήθηκε στὴν Πάτρα ἕνας Φιλοδραματικὸς σύλλογος ἀπὸ νέους καὶ προοδευτικοὺς ἐρασιτέχνες, μὲ πρόεδρο ἕνα σοφὸ γιατρὸ—ὄνομα καὶ χωριό, τὸν κ. Καρόκη. Καὶ τί θεατρικὸ ἀριστούργημα διαλέξανε γιὰ νὰ πρωτοπαίξουνε «ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1910ῳ»;—Τὴ «Χίον Δούλην» τοῦ μακαρίτη Ὀρφανίδη.

Γιὰ τοῦτο ὅσο κι ἂν τοὺς τιμῶ κι ὅσο κι ἂν τοὺς ξεχωρίζω ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους, τοὺς γενναίους τεχνῖτες τῆς ἀφρόντιστα ἀνακατωμένης γλώσσας, τὸ ξεχώρισμα τοῦτο δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ τοὺς θεωρῶ κι αὐτοὺς ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐμπόδια στὴν πρόοδο τῆς γλωσσικῆς ἰδέας.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ.—Στὴν «Παλιγγενεσία» τῆς 9 τοῦ Θεριστῆ, γράφει ἀπὸ τὴν Πόλη ὁ ἀνταποκριτής της κ. Δ. Μελίδης καὶ στολίζει τὸν κ. Μιστριώτη καθὼς τοῦ πρέπει. Μιλάει γιὰ «τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν δημοκοπίαν», πὼς «τὴν ἕδραν αὐτοῦ μετέβαλε εἰς βῆμα ἐκλογικοῦ χαμαιτυπείου», πὼς «χάριν τῶν μικροπρεπῶν αὐτοῦ ἀδυναμιῶν ἐπλαστογράφησε τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους μας». Ἀναφέρει τί γίνηκε στὸ Φιλολ. Σύλλογο μὲ «τὰς ὕβρεις καὶ γλωσσικὰς παραδοξολογίας τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολαστικισμοῦ». Καὶ τελειώνει: «Τὸ σκάνδαλον τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ παρουσία τοῦ κ. Μιστριώτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήση ἐκδηλούμενον τόσον προκλητικῶς. Εὐτυχῶς δὲ ὅτι ἔσπευσεν αὐτὸς νὰ τὸ διακόψη διὰ τῆς ἀναχωρήσεώς του.»

ΣΤΟ ΒΟΛΟ.—Μὰ δὲν τὸν ἀφήνετε τὸ Χριστιανὸ νὰ χωνέψει τὸ πιλάφι ποὺ ἔφαγε; Θὰ καταντήσει νὰ τὸν παίρνουν ἀπὸ πίσω τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ νὰ τονὲ ρωτοῦνε:

— Μπάρμπα Μιστριώτη! Πῆγες στὴν Πόλη; Ἔφαγες πιλάφι; Εἶδες Ἀράπη; Τοὶὲ φοβήθηκες;

Τώρα κ' ἡ βολιώτικη «Θεσσαλία» (14 Ἰουνίου, μὲ τὴν ὑπογραφὴ «Ἀλδεβαρὰν») μᾶς περιγράφει τὴν ἐκστρατεία του ἀμίμητα. Νὰ καὶ τὸ δεῖγμα:

«Ὁ πρόμαχος καὶ τὴν καθαρεύουσαν ἐκπροσωπῶν ἀγαθὸς διδάσκαλος κ. Μιστριώτης, βαρυνθεὶς νὰ περιμένη ἕως ὅτου οἱ ρητορικοί του λόγοι καὶ οἱ γλωσσικοὶ ἀγῶνες του μᾶς δώσουν τὴν Πόλη, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ ὁ ἴδιος καὶ τὴν πάρη...

«Τιχερὲς ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Μιστριώτης. Ἂν οἱ λοιποὶ κοινοὶ τῶν βροτῶν φθάσουν εἰς τὴν θέσιν ποὺ αὐτὸς ἔφθασε, θὰ χρειασθῆ ἁπλοῦς παπᾶς νὰ τοὺς διαβάση. Διὰ τὸν Μιστριώτην ὅμως παπᾶς δὲν ἀρκεῖ, καὶ ἐδέησε νὰ ἀπαγγείλη τὰς εὐχὰς Πατριάρχης, χωρὶς νὰ εἴμεθα καὶ βέβαιοι ἂν τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα ἐπετεύχθη.»

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.—Αὐτὲς τὶς μέρες στὴν «Ἀκρόπολη» μπήκανε παράλληλοι βίοι τῶν κκ. Μιστριώτη καὶ Χατζηδάκη. Μάθαμε ἀπὸ τἄρθρα πολλὰ καὶ καλὰ καὶ κακὰ γιὰ τοὺς δυὸ σοφοὺς καθηγητάδες, κ' εἴδαμε πὼς ἔχουν «καὶ τὴν ἐξῆς φιλονεικίαν: Ὁ Χατζηδάκις κατηγορεῖ τὸν Μιστριώτην διότι ὁ δεύτερος δὲν γράφει τὸ Μι μὲ ὖ ψιλὸν (ἐκ τοῦ μυστρί)—ὁ Μιστριώτης κατηγορεῖ τὸν Χατζηδάκιν διότι οὗτος γράφει τὸ κις μὲ γιῶτα ..» —Ἐμᾶς, μᾶς φαίνεται πὼς αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη φιλονεικία τους. Κ' οἱ δυὸ γιὰ τὴν τελειωτικὴ νίκη τῆς δημοτικῆς δουλεύουνε ὅπως δουλεύουνε.

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ.—Ἄρχισε ἀπὸ τὴν περασμένη βδομάδα (9 Ἰουνίου) τὸ «Σέλας» νὰ δημοσιεύη ἄρθρα φωτισμένα γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Τὰ γράφει ὁ κ. Δ. Α. Λόντος, ἀπαντώντας, ὅπως εἶχε τάξει, στὶς βρισιὲς καὶ ἀερολογίες ἑνὸς κ. Μπόσακα γιὰ τὴ δημοτική.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Ἐὰν ὁ κ. Κ. Μαρῖνος μείνη διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων, δὲν ἀφορᾷ πλέον ἡμᾶς ἐνασκήσαντες ἐν ἐποχῇ ἀνορθωτικῶν προσπαθειῶν ἔργον ἐλέγχου, ἀφοῦ ἡ Βουλὴ δὲν ὑπάρχει πρὸς τοῦτο καὶ συνεπῶς ἐλέγχου αὐστηροῦ καὶ λεπτομεροῦς.»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι» 6 Ἰουνίου, σελ. 2, στήλη 6.

«Ἐζήτησε τὰ ὀνόματα τῶν ὑπαλλήλων ἐκείνων, ΟΥΣ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπιδεινωθῇ ἡ ἐν ταῖς ταχυδρομικαῖς γραμμαῖς ὑπηρεσία.»—Ἴδια ἐφημερίδα, 6 Ἰουνίου, σελ. 2, στήλη 6.

«Τὸν Ἑλληνικὸν τοῦτον στρατὸν δεινῶς ἐμέμφθη ὁ τουρκίζων εὐρωπαϊκὸς τύπος ὡς δειλὸν **καὶ ἐν πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπιπολαίου ἡμετέρου**, ἐνῷ ἐπάλαιε ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἡμέρας...»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 14 Ἰουνίου σελ. 1, στήλη 5, ἄρθρο μὲ ὑπογραφὴ «Ἀνδρέας Στράτος, ἀπόστρατος ὑποστράτηγος».

«Διὰ τὴν Ἑλλάδα οὐχ ἧττον μικραὶ ἔσονται αἱ ὠφέλειαι ἐμπορικῶς, ἐκτὸς **τοῦ** τῆς συντομεύσεως τῶν ὡρῶν τοῦ διεθνοῦς σιδηροδρόμου καὶ τοῦ θαυμασμοῦ [θὰ συντομευτεῖ κι ὁ θαμασμός;] τῶν περιηγητῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Τεμπῶν.»—Καὶ παρακάτω: «Ἀλλ' οὐδὲ εἶναι ἐπιτετραμμένον...ν' ἀποσπάση ὁλόκληρον μεραρχίαν, πολὺ περισσότερον ἂν ἡ τουρκικὴ δύναμη εἶναι μείζων» κτλ.—Καὶ παρακάτω: «Τὸ Βέρμιον εἶναι πολύτιμον...ἱστορικώτατον δέ, διότι εἰς αὐτὸ καὶ παρ' αὐτῷ ἐγγύτατα κεῖνται» κτλ. Καὶ ἀκόμα παρακάτω τὸ μπριλλιάντι: Ἡ Βέρροια ΣΥΝΔΕΟΜΕΝΗ σιδηροδρομικῶς τῇ Θεσσαλονίκῃ, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐξ 20 χιλ. πληθυσμός της θὰ τριπλασιασθῇ.»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι» 16 Ἰουνίου· Ἴδιος συγγραφέας, σελ. 1 καὶ 2.

[Σημ. τοῦ «Νουμᾶ».—Ὁ κ. Στράτος, ἃ δὲν κάνουμε λάθος, εἴταν ἕνας ἀπὸ τοὺς διάφοροις généraux (général de brigade, général en retraite, secrétaire général du Théâtre), ποὺ εἴχανε καυτηριάσει ἐδῶ καὶ δυὸ τρία χρόνια, στὸν περίφημο Messager d'Athènes, τοὺς ἀγράμματους μαλλιαροὺς.]

«Τῆς διακοινώσεως τὸ κείμενον ἐδημοσιεύθη, **ἐφ' ὅσον** μάλιστα τὸ Στέμμα εὑρίσκετο ἐν Λονδίνῳ». Καὶ παρακάτω: «...Εἰς συνομιλίας, δι' ἃς ἀναπόφευκτος κρίνεται ἡ παράστασις ἀντιπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ [τί καλλιέπεια! τοῦ-τοῦ-τοῦ-τοῦ] ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν.»—Ἐφημ. «Ἀθῆναι» 16 Ἰουνίου, σελ. 1, στήλη 1 καὶ 2.

«Ὁ Σκὶν-Σάνς, ἑτοίμασε νέον μελόδραμα «Ντεζανὶρ» [Δηϊάνειρα θέλει νὰ πῇ].—Ἐφημ. «Ἑστία», 12 Ἰουνίου, σελ. 1, στήλη 2.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΙΚΑ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Ὁ κ. Γρηγ. Ξενόπουλος κάνει συχνὰ πυκνὰ καὶ τὸ γλωσσολόγο. Ἄκουσε, γράφει στοὺς «Καιροὺς» τῆς 14 Ἰουνίου, *τράματα* ἀτὸν πληθυντικὸν τοῦ *τράμ* ἀπὸ ἕνα παιδάκι τοῦ λαοῦ, καὶ τὸν παραδίδει εἰς χρῆσιν τῶν μαλλιαρῶν». Ἄκουσα κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ νὰ μιλοῦνε δυὸ κοριτσάκια τῆς ἀριστοκρατίας: «—Πῶς σὲ λένε; —Κάκια Ξενοπούλου. —Ἄ! Ξενοποῦλος λοιπὸν εἶναι ὁ πατέρας σου; Κ' ἐγὼ ποὺ ἔβλεπα τὄνομά του τυπωμένο μὲ κεφαλαῖα, θαρρεῦσα πὼς εἴτανε Ξενόπουλος.»

Τὸν τύπο Ξενοποῦλος παραδίνω «εἰς χρῆσιν» τοῦ κ. Ξενόπουλου.

Ἄλλος ὅμως εἶναι ὁ λόγος μου. Ὁ λαός, ποὺ ὅλα τἀφομοιώνει μὲ τὸ τυπικό του, ἔχει ἀφομοιώσει καὶ τὸ *τράμ*. *Τράμ* τὸ λένε μονάχα ὅσοι ντιστεγκέδες ξε[οπουλ]ίζουνε. Στοῦ λαοῦ τὸ στόμα ἔχει γίνει ἀπὸ κιρὸ τὸ *τράμι*, τὰ *τράμια*, σύφωνα κι ἀνάλογα μὲ τὰ τουρκοκρέτικα *αδράμι*, *τζάμι*, *χράμι*, *χαράμι*, *χαμάμι*, *ικράμι*, *ιλάμι*, *ντάμι*, *μπακάμι* = *δηράμ*, *τζάμ*, *χηράμ*, *χαρὰμ*, *χαμάμ*, *ικράμ*, *ιλάμ*, *ντάμ*, *μπακάμ*», ποὺ λέγουνται στὸν πληθυντικό: *δράμια*, *τζάμια*, *χράμια*, *χαράμια*, *χαμάμια*, *ικράμια*, *ιλάμια*, *ντάμια*, *μπακάμια* κτλ.

Ἂν ὁ κ. Ξενόπουλος πρόσεχε νὰ κάνη σωστὰ